

A Ko e tu'unga ma'olunga taha 'o e 'ofa

❖ Ko e founa lelei taha

- Ko e hā 'a e fa'ahinga 'ofa 'oku fakahaa'i 'e Paula 'i he 1 Kolinito 13, pea ko e hā 'oku mahulu hake ai ia 'i ha fa'ahinga me'a'ofa fakalaumālie pē? (1 Kolinito 12:31-13:3)
- 'I he lea faka-Kalisi 'oku 'i ai ha ngaahi fo'i lea ke faka'uhinga'i 'aki 'a e 'ofa. 'Oku fili 'e Paula 'a e agape ('ofa ta'esiokita, ta'e-fakangatangata, mo fakakaukauloto, 'a ia 'oku fekumi pe ki he lelei 'a e 'ofa'anga), 'a ia ko e me'a tatau pe ia 'oku faka'aonga'i 'e Sione 'i he'ene pehe "ko e 'Otua ko e 'ofa" (1 Sione 4:8).
- 'Oku 'ikai ha me'a'ofa fakalaumālie 'e 'aonga kapau 'oku 'ikai ngāue'aki ia 'i he fa'ahinga 'ofa ko ení. Ko hono mo'oni, 'oku totonu ke fakafonu 'etau ngaahi to'onga mo e ngaahi fakakaukau kotoa pe 'aki 'a e 'ofa 'akape .
- Na'e fakatokanga mai 'a Sisu kiate kitautolu, koe'uhi ko e angahala, 'e momoko 'a e 'ofa ko 'eni (Matiu 24:12). Ka kuo pau ke 'oua na'a tau tuku ke hoko 'eni kiate kitautolu, 'i hotau ngaahi 'api, pe 'i hotau ngaahi siasi.

B Ko e ngaahi 'ulungaanga 'o e 'ofa

❖ Ko e hā 'oku fai 'e he 'ofá

'Oku mamahi fuolaa .	makrothymeō : ke ma'u ha laumālie fuolaa, ke kātaki,	Fakahaa'i 'a e fa'a kataki pea kataki'i 'a e ngaahi fehalaaki 'a e ni'ihiki kehe
'Oku anga'ofa	jrēsteuomai : ngaue angalelei	'Oku 'alo'ofa mo manava'ofa
'Oku fiefia 'i he mo'oni	synjairō : ke fakahaa'i 'a e faka'ofa'ia, ke talamonu	'Oku fiefia ia fakataha mo e fa'ahinga 'oku nau poupou'i 'a e mo'oní
'Oku ne fua 'a e me'a kotoa pe	stegō : ke 'ufi'ufi 'aki 'a e fakalongolongo (ke kataki 'i he fa'a kataki)	Toitoi pea fakalongolongo fekau'aki mo e ngaahi fehalaaki 'a e ni'ihiki kehe, kae 'oua na'a fakaha kinautolu
'Oku tui ki he me'a kotoa pe	pisteuō : ke ma'u 'a e tui, ke fakalangilangi'i, ke falala	'Oku 'ikai ke ne fakahalaia'i, ka 'oku ne 'oange 'a e lelei 'o e veiveiua
'Oku ne faka'amu ki he me'a kotoa pe	elpizō : ke tatali pe falala	'Amanaki ma'u pe 'e hoko ha me'a lelei
'Oku ne kataki'i 'a e me'a kotoa pe	hypomenō : ke teke'i, ke kataki, ke ma'u ha loto-to'a, ke vilitaki	Kataki'i 'a e ngaahi faingata'a, 'ahi'ahi, mo e fakatanga

❖ Ko e me'a 'oku 'IKAI fai 'e he 'ofa

'Oku 'ikai ke ne meheka	zeloō : ke ma'u ha ongo'i vela	'Oku 'ikai ke ne meheka kiate kinautolu 'oku nau ma'u ha ngaahi me'afuaki pe ngaahi 'ulungaanga lelei kehe
'Oku 'ikai ke ne faka'ali'ali ia	perpereuomai : ke polepole, ke polepole	'Oku 'ikai ke ne loto ke fakahikihiki'i ia 'e he ni'ihiki kehe
'Oku 'ikai ke fuofuolahi	fysioō : ke pupula, ke hoko 'o hikisia	'Oku 'ikai ke ne ma'u ha fakakaukau fakalahi'i kiate ia
'Oku 'ikai ke ne anga ta'efaka'apa'apa	asjēmoneō : ke to'onga ta'etotonu	'Oku 'ikai ke ne fepaki mo e ngaahi tu'unga mo'ui fakasosiale mo fakaeangama'a
'Oku 'ikai ke ne kumi ha'ane me'a pe 'a'ana	zēteō : ke fekumi	'Oku ne tukuange 'ene ngaahi totonu koe'uhi ko e lelei 'a e ni'ihiki kehe

‘Oku ‘ikai faka‘ita‘i ia	paroxynō : ke fakamasila ha me‘a ke faka‘ita‘i, faka‘ai‘ai pe faka‘ita‘i	‘Oku ‘ikai ke ‘ita pe fu‘u ongo‘ingofua
‘Oku ‘ikai ke ne fakakaukau ki ha kovi	logizomai : hiki ‘o e ‘inivenitoli	‘Oku ne fakamolemole‘i mo tukunoa‘i ‘a e ngaahi faihala na‘e fai
‘Oku ‘ikai ke ne fiefia ‘i he angahala	jairō : ke fiefia, fiefia, pe ongo‘i lelei	‘Oku ‘ikai ke ne fiefia ‘i he ngaahi fehalaki, ka ‘oku ne feinga ke fakatonutonu kinautolu

Ko ha ta valivali ‘o Sisu

- ‘Oku ne kataki‘i ‘a e taa, fakamamahi‘i, mo e fehi‘a (Matiu 27:27-31)
- ‘Oku ne anga‘ofa : Na‘a ne tokanga‘i ‘a e tokotaha kotoa pe na‘e faingata‘a‘ia
- Na‘a ne fiefia ‘i he mo‘oni : Na‘a ne ako‘i ‘a e mo‘oni ‘i he mahino mo e loto fakapapau
- ‘Oku ne kataki‘i ‘a e me‘a kotoa pe : Na‘e ‘ikai te ne fakamaau‘i ‘a e fefine angahala‘ia pea fakamolemole‘i ia (Sione 8:10-11)
- ‘Oku ne tui ki he me‘a kotoa pe : Na‘a ne falala ki he loto fakamatoato ‘a Sakeasi (Lk. 19:8-9)
- ‘Oku ne ‘amanaki ki he me‘a kotoa pe : Na‘a ne teuteu‘i ha kau tangata ‘e toko 12 ki ha misiona "ta‘e-malava"
- ‘Oku ne kataki‘i ‘a e me‘a kotoa pe : Na‘a ne kataki‘i ‘a e fiekaia, fakafisinga‘i, mamahi, mo e fakatanga
- ‘Oku ‘ikai te ne meheka : Na‘e ‘ikai ke ne kumi ki he langilangi, pea na‘a ne feohi mo e loto fakatokilalo
- ‘Oku ‘ikai ke ne faka‘ali‘ali ia : Neongo ko e Tu‘i ia ‘o e ‘univesi, ka na‘e ‘ikai ke ne polepole ai
- ‘Oku ‘ikai ke ne fakafuofuolahi : Na‘a ne loto fiemalie ke fai ‘a e ngaahi ngaue ma‘ulalo taha
- ‘Oku ‘ikai ke ne anga ta‘efaka‘apa‘apa : Na‘a ne anga faka‘apa‘apa mo totonu ki he tokotaha kotoa pe
- ‘Oku ‘ikai te ne kumi ki hono finangalo ‘o‘ona : Na‘a ne fai ma‘u ai pe ‘a e finangalo ‘o ‘ene Tamai (Sione 6:38)
- ‘Oku ‘ikai faka‘ita‘i ia : Na‘a mo e taimi na‘e taa‘i ai ia, na‘a ne tali ia ‘i he anga faka‘apa‘apa (Sione 18:22-23)

C Ko e vilitaki ‘o e ‘ofa

❖ Ko e ‘ulungaanga lelei taha

- Na‘e fakahaa‘i ‘e he kau Kolinito ‘i he‘enau to‘onga fakakaukau ‘a e me‘a ‘oku ‘ikai fai ‘e he ‘ofa: na‘a nau meheka; polepole; ta‘e‘aonga; na‘a nau ngaue ta‘efe‘unga; na‘a nau siokita; na‘a nau ‘ita ngofua; na‘a nau taufehi‘a; pea na‘a nau kataki‘i ‘a e angahala.
- Hange ko kinautolu, kuo pau ke tau li‘aki ‘a e ngaahi fehalaaki ko ‘eni pea lahi ‘i he ngaahi ‘ulungaanga lelei ‘o e ‘ofa, ‘o hange ko ia ‘oku ako‘i mai ‘e Paula, kae lava ke tau faka‘aonga‘i totonu ‘a e ngaahi me‘afoaki fakalaumalie. ‘Oku Ne fakaafe‘i foki kitautolu ke tau nofo ma‘u ‘i ha ongo ‘ulungaanga lelei kehe: ko e tui mo e ‘amanaki lelei.
- ‘I he ha‘ele mai ‘a Sisuu, ‘e ‘ikai toe ‘i ai ‘a e angahala, pea te tau fiefia ‘i he mo‘ui ta‘engata mo la. Pea he ‘ikai toe fie ma‘u leva ‘a e kikite, lea kehekehe, mo e ngaahi me‘afoaki kehe, fakataha mo e tui mo e ‘amanaki lelei. Ka ‘e tolonga ‘a e ‘ofa ‘o ta‘engata (1 Kolinito 13:8).